

Lunds Botaniska Förening

Medlemsblad 1997:2

LUNDS BOTANISKA FÖRENING 1997

Adress: Botaniska Museet, Östra Vallgatan 18, 223 61 Lund
Postgiro: 8 35 22 - 3

Styrelse

Ordförande: Sven Snogerup, Trumpetaregränd 9, 222 39 Lund;
tel arb: 046-222 89 77, hem: 046-12 37 55

Vice ordförande: Leif Sigbo, Bjäregatan 3, 286 31 Örkelljunga;
tel: 0435-522 32

Protokollsekreterare: Alf Porenus, Betesvägen 2, 240 10 Dalby;
tel: 046-20 11 94

Programsekreterare: Torbjörn Tyler och Marie Widén.

Kassör: Åke Andersson, Östra Hyllievägen 22, 216 21 Malmö;
tel: 040-15 63 07

Övriga ledamöter: Henrik Johansson, Göran Mattiasson, Kjell-Arne Olsson,
Åke Svensson, Torbjörn Tyler, Marie Widén

Funktionärer

Sexmästare: Per Lassen, Botaniska Museet, Ö. Vallgatan 18,
223 61 Lund; tel: 046-222 89 77

Medlemsregistrator, arkivarie och distributör: Britt Snogerup,
Botaniska Museet, Ö. Vallgatan 18, 223 61 Lund; tel: 046-222 89 65

Revisorer: Lennart Engstrand och Ragnar Ericson

Revisorsuppleanter: Linus Svensson och Bengt Bentzer

LUNDS BOTANISKA FÖRENINGENS MEDLEMSBLAD

Redaktör och ansvarig utgivare: Kjell-Arne Olsson, Lövens väg 38,
291 94 Kristianstad; tel: 044-22 60 24

Omslagsbilden

Plattlånke, *Callitriche platycarpa*, är den vanligaste
lånken i Skåne.

Fig. ur Reichenbach, *Iconographia Botanica*, 1835
Kopparstick av Fr. Kützing.

Där inget annat nämns är illustrationerna i detta
nummer av Medlemsbladet hämtade ur Hess,
Ladholt, Hirzel *Flora der Schweiz* 1972.

Information från Projekt Skånes Flora

En ny växtsäsong har äntligen tagit sin början; nya sköna inventeringsdagar stundar! Åren går och ännu återstår mycket arbete innan vårt landskap är färdiginventerat. För att tidsplanen ska kunna hållas är det viktigt att vi alla tar ett extra tag för att ge inventeringen en puff framåt. Du som har bokade rutor men ännu inte kommit igång med någon reda, se till att du inte längre har något dåligt samvete när höstlöven börjar falla! Du som känner att du har mer att ge, boka gärna ytterligare någon ruta och glöm inte möjligheten att söka resestipendium! Inte minst du som tycker att du inte kan ta ansvar för att inventera en egen ruta är välkommen till sommarens inventeringsläger eller till någon av våra inventeringsdagar: 1 juni vid Gylle respektive Boilerup kyrkor, 7 juni vid Östraby kyrka, 6 juli vid Nytebodaskogens P-plats och 20 juli vid Röke kyrka. Alla dessa dagar samlas vi vid exkursionsmålen klockan 8.30.

Inventeringsläger i Lövestad/Fyledalen, 13 - 18 juli 1997

Som framgick av sista medlemsbladet ifjol kommer sommarens inventeringsläger att hållas i trakterna av Lövestad-Vanstad-Röddinge-Ramsåsa-Baldringe i Sjöbo och Tomelilla kommuner. Det är ett område som är välkänt för sin rika natur och en omväxlande och spännande flora kan utlovas. Under inventeringsveckan inventerar vi inom de ekonomiska kartbladen 2D 2f Röddinge, 2D 3f Vanstad och 2D 4f Lövestad.

Vandrarhemmet Nilsgården i Lövestad var sedan länge bokat för inventeringslägret, men dessvärre kom nyligen ett meddelande att vandrarhemmet av hälsoskäl inte kommer att drivas under innevarande säsong. I skrivande stund är inte logifrågan löst, men förhoppningsvis kommer vi att få möjlighet att vara på folkhögskolan i Tomelilla. Detta skulle utan tvivel vara ett utmärkt alternativ, då folkhögskolan ligger väl till för våra inventeringsrutor och har lämpliga lokaler att erbjuda.

Då antalet platser kommer att vara begränsat, gör du klokt i att anmäla dig till sommarens inventeringsläger så snart som möjligt. Du är välkommen även om du inte har möjlighet att vara med alla dagarna. Anmälan gör du till Kjell-Arne Olsson, Lövens väg 38, 291 94 Kristianstad, tel. 044-22 60 24.

Skånes Floras Hotartsregister

Hotartsregistret som omnämndes i förbifarten i förra medlemsbladet omfattar nu alla genom tiderna kända lokaler för de nationellt och regionalt hotade arterna samt en del andra mycket sällsynta och/eller förbisedda arter. Lokaler för de utdöda linogräsen samt för klätt, renlost, råglost och luddvicker har dock inte registrerats då detta ansetts vara mindre meningsfullt då dessa arter tidigare varit vanliga i landskapet och dessutom alltid förekommit mer eller mindre sporadiskt på sina växtplatser.

Hotartsregistret är i första hand ett register över växtplatser och inte ett register över enskilda fynduppgifter. Detta innebär att alla uppgifter som säkert eller nästan säkert avser samma växtplats har sammanförts till en registerpost. Alla lokaler i registret har koordinatsatts enligt RUBIN med den noggrannhet som ursprungsuppgiften kunnat ge.

Det är nu möjligt att ta fram listor med äldre lokaluppgifter över t. ex. enskilda arter eller vilka hotade arter som tidigare blivit noterade i en speciell inventeringsruta. Detta kommer att väsentligt underlätta efterforskning och uppföljning av gamla växtlokaler. Om du är intresserad av att söka efter någon speciell växt på gamla lokaler eller vill veta vilka hotade växter som tidigare blivit noterade i din inventeringsruta så kan du få sådana listor.

CIKORIA UPPROP!

Vem vill hjälpa mig att samla in cikoria-frö från vildpopulationer under kommande växtsäsong? Jag skulle behöva flera accessioner för ett forskningsprojekt, där vi undersöker den genetiska variationen inom arten *Cichorium intybus*. Både odlade former och vildtyper skall ingå i undersökningen. Insamlingen skall dokumenteras för att utrusta materialet med så kallad 'passport data'. Ett tvåsidigt formulär att fylla i finns och kan rekvideras från undertecknad. Ni är välkomna att kontakta mig!

Gabriele Engqvist
Institutionen för växtförädling, SLU
268 31 Svalöv

Tel: 0418-67061
Fax: 0418-67081
e-mail: Gabriele.Engqvist@vf.slu.se

Skånes Flora, ett urval intressanta växtfynd (huvudsakligen från 1995-96)

(Socken, RUBIN-koordinat), plats, biotop, datum, uppgiftslämnarens signatur)

Parietaria judauca, grenig väggört

Lund, 2C 5h 32 13, Botaniska trädgårdens NV-del, ogräs i växthus, 960712, TTy

Det finns endast två tidigare noteringar av grenig väggört från Skåne. Första gången blev den funnen i Malmö 1964.

Parietaria judauca, grenig väggört

Rumex crispus x *hydrolapathum*, kruskräppa x vattenskräppa

Asmundtorp, 2C 9e 20 20, SO Munkebäck, våt äng V Braån, 950903, SSp

Rumex obtusifolius x *sanguineus*, tomtskräppa x skogsskräppa

Burlöv, 2C 4f 24 29, 100 m V järnvägsspår, översilningsdike, 950802, SEJ
Harlösa, 2D 6b 01 34, 700 m SV Hjularöd, askkärr med bäck, 950815, TTy

Rumex obtusifolius x *palustris*, tomtskräppa x sumpskräppa

Silvåkra, 2D 5b 23 18, vid Klingavälsåns mynning, översvämningssäng, talrika ex, 950822, TTy

Atriplex longipes ssp. *praecox*, brådmålla

Ivetofa, 3E 2d 29 48, NO Trulsavik, strandäng, 960713, SSp
Ivetofa, 3E 2d 26 39, Bönvikens SV-strand, strand, 960728, SSp
Ivetofa, 3E 2d 25 34, 600 m SO triangelpunkt 6.48, strandäng, 960727, SSp
Ivetofa, 3E 2e 31 03, NO Kråkeskär, grusig strand, 960713, SSp

Brådmållan är i Sverige knuten till havssträndängar vid Östersjön. I Skåne blev den första gången funnen i Trolle-Ljungby socken 1968. På de NO-skånska havssträndängarna förekommer den frekvent.

Vaccaria hispanica, åkernejlika

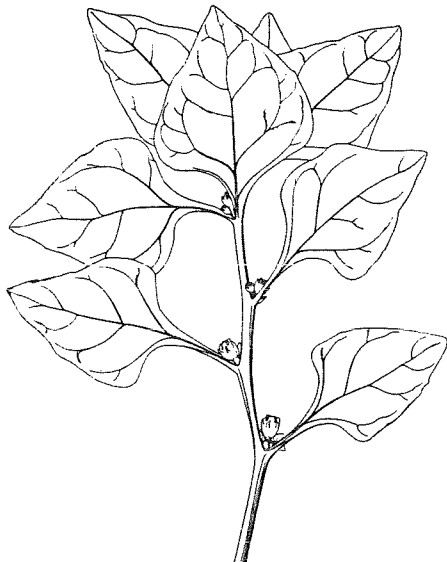
Örkened, 4E 0c 23 04, Åberg & Söner, vägren utanför tomt, 960812, ÅSv

Åkernejlika är ett gammalt ogräs som tidigare bl a förekom i åkrar. Som åkerogräs är den försvunnen, men som odlad prydnadsväxt är åkernejlikan fortfarande omtyckt.

***Tetragonia tetragonoides*, nyzeeländsk spenat**

Väsby, 3B 7j 21 35, Tjörred sopstation, ruderatmark-utfyllnad, 951001, GWt

Nyzeeländsk spenat är känd genom sex äldre adventivfynd i Skåne; första fyndet gjordes i Malmö 1901. Arten odlas även som grönsak och det är troligt att ursprunget till det nu aktuella fyndet bör sökas i sådan odling.

Tetragonia tetragonoides, nyzeeländsk spenat

***Chenopodium schraderianum*, afrikamålla**

Burlöv, 2C 4f 24 31, SV Alnarp, 50 m O järnvägsspår, jordhög, 950802, SEJ
Ivetofta, 3E 4d 16 31, 300 m VSV Allarps gård, vid avfallshög på torräng, 960801, PAO

Afrikamålla tillhör de *Chenopodium*-arter som är glandelhåriga och har blad som liknar ekblad. Den har tidigare uppträtt som en sällsynt adventivväxt med tre äldre fynd från Skåne, bl a som ulladventiv vid Lackalånga. Numera lär afrikamålla finnas i vissa fröblandningar och odlas som eternell (!?).

***Silene gallica*, franskglim**

Malmö, 2C 3e 09 33, Johannesskolans skolgård, ogräs i odlingsrutor, 960722, LSk

Franskglim är ett kosmopolitiskt ogräs som i Sverige första gången blev funnen i Malmö 1823. Därefter har den noterats ganska många gånger från Skåne, men antalet fynd efter 1930 är få.

Silene gallica, franskglim

***Saponaria ocyroides*, liten såpnejlika**

Dalby, 2C 4j 21 21, 550 m NO reningsverk, deponerade grushögar, 940810, LSk
 Brunnby, 3B 7j 46 22, Nyhamssläge, strandbrink, 960629, RÅk

Liten såpnejlika odlas som stenpartiväxt. Till skillnad från sin större släkting såpnejlika, *S. officinalis*, är liten såpnejlika tätt hårig.

***Silene pendula*, sommarglim**

Österslöv, 3E 3a 46 26, 300 m NNV Åkesholm, ruderatmark (plats för fd majbål), 960715, KAO

Sommarglim är ursprunglig i medelhavsområdet och odlas hos oss som en ettårig prydnadsväxt. Den har rapporterats som tillfälligt förvildad eller adventiv från ett 10-tal lokaler i Skåne under årens lopp.

***Pulsatilla pratensis x vulgaris*, fältsippa x backsippa**

Ravlund, 2D 5j 27 16, 800 m NO Ravlund kyrka, torräng, 920519, SSP
 Åhus, 3E 0b 31 24, 2,5 km O Skogstorpet, i gles tallskog, 960527, ÅSv
 Rinkaby, 3E 0b 46 19, Rinkaby skjutfält, torr gräsmark, 960525, ÅSv

***Ceratocarpus claviculata*, klängnunneört**

Tåstarp, 3C 8e 43 28, 1800 m NNO Tåstarp kyrka, frisk granskog, 950720, JFk
 Tåstarp, 3C 8e 49 23, 1290 m N Ekebjärs knall, hygge, 960801 JFk

På hygget N Ekebjärs knall dominerade klängnunneörten helt över ett ca 1 ha stort område 1996. Skogen hade huggits några år tidigare och avverkningsmaskinen som då användes hade året innan utnyttjats i norra Tyskland. Det är troligt att frön av nunneörten följt med skogsmaskinen.

I Skåne blev klängnunneört första gången funnen i Bjuv 1958 och här fanns den åtminstone kvar så sent som 1987. Arten betraktas som spontan så nära som i Danmark.

***Fumaria capreolata*, vit jordrök**

Lund, 2C 5h 29 15 Botaniska trädgårdens SO-del, under träd i park, 960712, TTy

Vit jordrök är sedan gammalt känd från Lund. Det första fyndet gjordes så tidigt som 1805 och arten finns alltså fortfarande kvar som ett självspridd ogräs i staden.

***Barbarea intermedia*, mellangyllen**

Öved, 2D 5c 37 21, 400 m NV Bellevue, ung granodling-väggkant, rikligt längs ca 500 m, 940509, URP
 Brunnby, 3B 8j 23 18, Krapperup, vid bevattningsdamm, 890528, MLh
 Vånga, 3E 5c 35 27, ca 500 m N Snäckestad, grusig gräsmark, 940525, ANi

Mellangyllen är endast känd från några få tidigare fynd i landskapet.

***Coronopus didymus*, hamnkrassing**

Lund, 2C 5h 30 14, Botaniska trädgårdens centrala del, ogräs i stenparti, 960712, TTy

Hamnkrassing är en ovanlig adventivväxt med endast 6 tidigare fynd i Skåne. Det första gjordes i Landskrona 1885.

***Rorippa x anceps*, målarfräne**

Malmö, 2C 3e 47 35, Malmö hamn, strandkant, 950813, BÖr

***Cotoneaster ascendens*, spaljëoxbär**

Hardeberga, 2C 5i 24 01, 600 m NV Arendala 4:1, vid märkegrav, 950819, LRU

Spaljëoxbär har tidigare endast rapporterats en gång; från Bjuv 1962.

***Cotoneaster dammeri*, krypoxbär**

Svalöv, 3C 0g 11 14, Svalövs järnvägsstation, ruderatmark, 930731, HJO

***Cotoneaster x suecicus*, skogholmsoxbär**

S. Sandby, 2C 5i 32 46, 100 m V Uggleskolan, cykelstigkant, 950620, LRu

Skogholmsoxbär är en ofta odlad hybrid mellan *C. dammeri* och *C. conspicuus* som spontant uppkom på Skogsholmens plantskola.

***Potentilla canescens*, rysk fingerört**

Vinslöv, 3D 4h 13 13, 600 m SO Hagaborg, rabatt, 950709, LÅk

Rysk fingerört är ursprunglig i västra Asien och i södra och mellersta Europa. Den har tidigare blivit funnen i Skåne ett fåtal gånger.

Potentilla canescens, rysk fingerört

***Rubus hylanderi*, blekingebjörnbär**

Gumlösa, 3D 5h 46 05, 500 m OSO Tjärdala, vägren, 960714, THm

Gumlösa, 3D 5h 47 06, 550 m OSO Tjärdala, skogsbryn, 960714, THm

Gumlösa, 3D 5h 44 06, 700 m SO Tjärdala, betesmark, 960714, THm

Stoby, 3D 6f 44 42, 100 m V Sjögården, intill banvall, 960718, THm

Stoby, 3D 6f 44 41, 200 m V Sjögården, stengärdesgård, 960718, THm

Som tidigare rapporterats i Medlemsbladet gjordes det första fyndet av blekingebjörnbär i Skåne 1995. Tord Holm fann då detta krypbjörnbär i Ö. Broby socken. I fjor fann Tord ytterligare ett antal förekomster i området mellan Hässleholm och Broby. Den förefaller således väl etablerad och spridd i denna trakt.

***Rubus tiliaster*, lindbjörnbär**

Brunnby, 3B 7j 35 24, Kullens Havsbud, strandhed med bergtall, 950717, RÅk

Brunnby, 3B 8j 28 07, Vattenmöllan, fäläd, 960908, MLh

***Crataegus orientalis* ssp. *orientalis*, luddhagtorn**

Malmö, 2C 3e 29 24, Citadellsvägen, hamnområde, 940708, BÖr

Detta är det första fyndet av förvildad luddhagtorn i Skåne.

Lathyrus grandiflorus

Malmö, 2C 3e 05 00, Centrumg.-Linnég., trottoar utanför trädgård, 950616, BÖr

***Vicia villosa* ssp. *varia*, kvarnvicker**

Malmö, 2C 3f 00 38, 150 m V Risebergabäcken, ruderatmark, 960820, SEJ

Kvarnvicker är en ovanlig adventivväxt i Skåne. Till skillnad från luddvicker, *V. villosa* ssp. *villosa*, är kvarnvicker kal eller nästan kal.

***Elatine hydropiper*, slamkrypa**

Gustav Adolf, 3E 1a 42 05, 750 m NNV Brudasten, dyig strand vid Hammarsjön, ganska riklig på 1 m², 960817, ÅSv
Gustav Adolf, 3E 1a 34 01, 450 m V Brudasten, på grunt vatten i Hammarsjön, 3-4 handflate-stora bestånd, 960817, ÅSv

***Ecballium elaterium*, sprutgurka**

Malmö, 2C 4f 13 09, Spillepengen, kulturmark, 950816, BÖr

Sprutgurka har inte tidigare rapporterats som förvildad i Skåne.

***Cephalaria gigantea*, jättevädd**

Malmö, 2C 4f 14 04, Spillepengen, utfyllnads-mark på soptipp, 960917, BÖr
Österslöv, 3E 3a 33 19, 350 m SV Balsvik, ruderatmark, 930628, TNi
Österslöv, 3E 4a 33 40, 500 m NO Flackarps gård, åkerren nära torp, 950721, KAO

Förutom från de nu aktuella lokalerna har jättevädd tidigare noterats som förvildad 2 gånger i Skåne. Första gången var i Lund 1870.

***Ammi majus*, slöjsilja**

Malmö, 2C 3f 25 03, Kirseberg, 25 m SV järnväg, fd koloniområde, 961025, SEJ
Glimåkra, 4D 0j 16 46, 1,2 km O vägkorset i Boalt, ogräs i rabatt, 960830, JÅD

Slöjsilja är en sydeuropeisk växt som inte tidigare rapporterats från Skåne. Den är troligen inkommen med fågelfrön.

***Centranthus ruber*, flerårig pipört**

Simris, 2E 1b 02 29, Branteviks hamn, ruderatmark, 920620

Flerårig pipört är en odlad växt som tidigare rapporterats som förvildad i Brunnby 1982.

***Scopolia carniolica*, dårört**

Lund, 2C 5h 29 15, Botaniska trädgårdens SO-del, under träd i park, 960712, TTy
Tjörnarps, 3D 2c 00 44, 200 m OSO Tjörnarps järnvägsstation (ca 25 m från trädgård), bokskogsbrun, 960517, SKa

Förutom de aktuella lokalerna har dårört endast noterats som förvildad vid Stehag 1870. Dåört är ursprunglig i sydöstra Europa, men odlas ibland i trädgårdar hos oss.

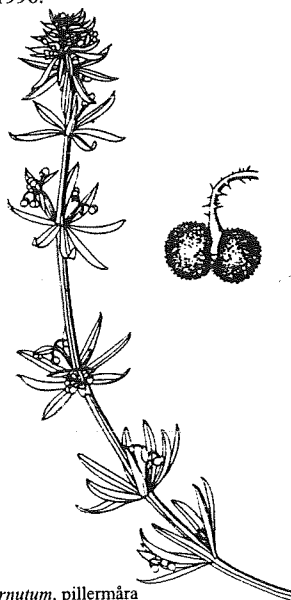
***Datura innoxia*, amerikansk spikklubba**

Malmö, 2C 4f 12 04, Spillepengen, utfyllnads-mark på soptipp, 960917, BÖr

***Galium tricornutum*, pillermåra**

Landskrona, 2C 9d 46 00, 500 m V Nyhem, på ruderatmark, 950715, NON

Pillermåra har tidigare blivit funnen i Simrishamn 1910 och i Båstad 1943. Uppträdandet i Landskrona var troligen av tillfälligt slag. Åtminstone kunde arten inte återfinnas 1996.

Galium tricornutum, pillermåra

***Guizotia abyssinica*, negerfrö**

Väsby, 3B 7j 2134, 800 m VSV Stjärnelund, sopstation, 960829, GWt
 Glimåkra, 3D 9j12 19, 450 m ONO Rumperöd, skräpmark nära tomt, 940820, ÅSv

Negerfrö kommer från Etiopien och odlas i varmare länder som oljeväxt. I Skåne har den påträffats som adventivväxt vid några få tillfällen. Negerfrö finns i fågelfröblandningar och på detta sätt har växten troligen spridits till de nu aktuella lokalerna.

Lapsana communis* ssp *intermedia

Lund, 2C 5h 31 13, 29 15, 29 13, Botaniska trädgården, rabattgräs och under träd i park, 960712, TTy

Denna underart har betydligt större korgar än vår vanliga harkål, ssp. *communis*. Ssp. *intermedia* har funnits som förvildad i och kring Botaniska trädgården i Lund i mer än 100 år.

Galanthus plicatus* ssp. *plicatus

Ö. Broby, 3D 7i 30 3, 25 m SO Hembygdsgården, bryn, 960424, THm

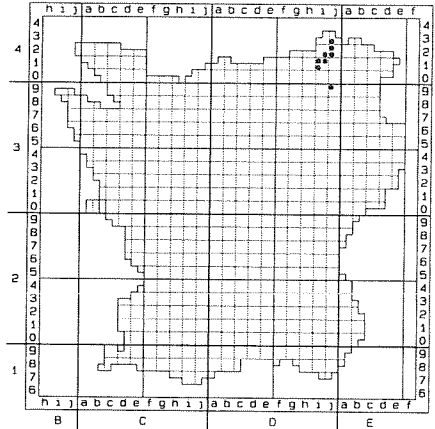
***Potamogeton rutilus*, styvnate**

N. Åsum, 3E 0a 48 09, 850 m NO Svaneholm, på grunt vatten, 920711, SBi
 N. Åsum, 3E 0a 48 13, 1 km NO Svaneholm, på grunt vatten, 920718, ÅSv
 Åhus, 3E 1a 01 26, 1,4 km VSV Alvåkra, på grunt vatten, 950727, ÅSv
 Gustav Adolf, 3E 1a 43 08, 900 m NNO Brudasten, på grunt vatten, 960817, ÅSv
 Gustav Adolf, 3E 1a 29 10, 700 m SO Brudasten, på grunt vatten, 960824, ÅSv

Sedan styvnaten 1991 blev återupptäckt i Hammarsjön har den samlats på ytterligare ett antal lokaler i sjön. Den förefaller vara väl spridd i Hammarsjön.

***Calamagrostis purpurea*, brunrör**

Det första säkra fyndet av brunrör i Skåne gjordes 1993 vid Drivån strax söder om Killeberg i Loshults socken. Antalet fynd av brunrör har år efter år ökat och uppgår nu till 25 fynd fördelade på 8 inventeringsrutor. De flesta förekomsterna finns längs Drivån, där brunröret ofta bildar stora bestånd.

Calamagrostis purpurea, brunrör, utbredning i Skåne

***Glyceria grandis*, kvarngröe**

Hässleholm, 3D 5e 00 31, Maglekärr, dammstrand, 951007, PAO

Kvarngröe har under det senaste decenniet blivit funnet på flera platser i Sverige där det sätts in med gräsfrö som härstammar från Nordamerika. Fyndet vid Maglekärr, där en våtmark anlagts de senaste åren, är det första i Skåne.

***Setaria verticillata*, sträv kavelhirs**

Burlöv, 2C 3f 47 29, Arlööv, 300 m S Ålderdomshem, gammal koloni, 940820, SEJ

Sträv kavelhirs är en relativt ovanlig adventivväxt som är känd från omkring 40 fynd i Skåne. Förutom från hamnar och annan ruderatmark är många fynd från trädgårdar och grönsaksodlingar dit gräset troligen sprids med plantmaterial.

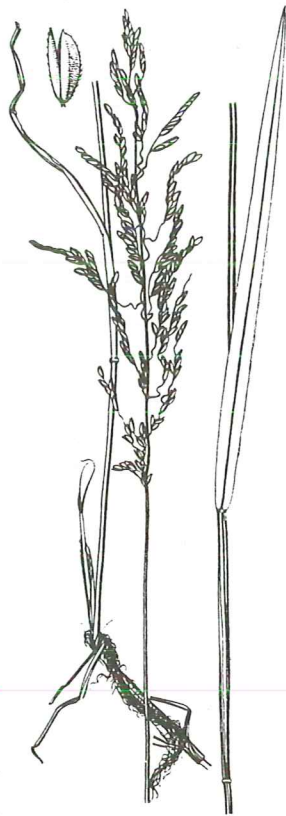
Vildris, *Leersia oryzoides*, i Skåne

Tord Holm och Kjell-Arne Olsson

I staden Herborn i Tyskland verkade Johann Daniel Leers som apotekare under mitten av 1700-talet. Han skrev en provinsflora, *Flora Herbornensis*, och var en framstående kännare av enhjärtbladiga växter. Så framstående att han senare fick ett släkte uppkallat efter sig, nämligen grässläktet *Leersia*.

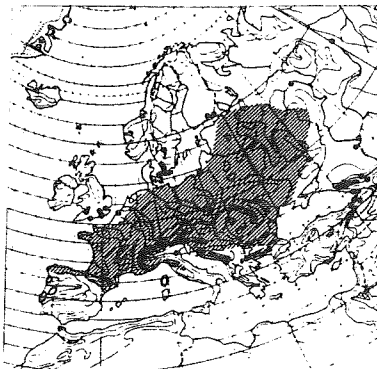
Släktet *Leersia* består av omkring 15 arter som framförallt växer i de tropiska och subtropiska delarna av världen. Hos oss finns vildris, *Leersia oryzoides*, som enda representant för släktet. Vildris är ett flerårigt, oftast 50-100 cm högt, beståndsbildande gräs med tunna, greniga jordstammar. Stråna är enkla eller nedtill greniga och har håriga leder. Bladslidorna och de 1-2 dm långa och 6-12 mm breda, gulgröna bladen är strävåriga. Bladkanterna är dessutom försedda med krökta småtaggar som gör kanten mycket sträv. Vildris bildar 5-10 cm långa, glesa vippor med fina, vågiga grenar som bär enblommiga, 5-6 mm stora småax. Småaxen saknar skärmfjäll. Arten blommar i augusti-september och förökar sig med frön som sprids med hjälp av vattenfåglar. Dock förökar den sig framförallt, åtminstone inom lokalerna, vegetativt genom sina jordstammar. Släktet *Leersia* står mycket nära släktet *Oryza*. I det sistnämnda släktet ingår den viktiga kulturväxten ris, *Oryza sativa*. På risfälten i Italien uppträder vildris som ett besvärligt ogräs som är svårt att bekämpa då unga plantor av de två arterna i stort sett är omöjliga att skilja åt.

Vildris växer hos oss på finsediment i eller invid dammar, sjöar och långsamt flytande åar och större bäckar. Här kan den ibland bilda stora och iögonfallande, ljusgröna bestånd. Arten trivs med ganska näringsrikt vatten, men förekommer mest där berggrunden inte består av kalk. Vildriset är ett ljusälskande gräs som förefaller något svag i konkurrens med andra vassbildande gräs som jättegröe, *Glyceria maxima*, och vass, *Phragmites australis*. Vildriset koloniserar gärna blottlagd mark som exempelvis genom vattenståndsändringar hålles mera konkurrensfria. Det är endast under varma somrar som vildriset bildar toppställda vippor och det är tveksamt om frukterna på dessa hinner mogna. Istället brukar arten sätta frukt från kleistogama blommor (självbefruktande blommor som inte öppnar sig) på sidoskott som sitter dolda i de övre, spolformigt uppblås-ta bladslidorna.

Vildris, *Leersia oryzoides*

Vildris har en vid utbredning i Europa, Asien och Nordamerika. I Europa finns arten från norra Portugal och södra England i väster till Uralbergen i öster. Sydgränsen går genom de norra delarna av Spanien, Italien och Grekland, medan de skandinaviska förekomsterna bildar nordgräns för arten. I många delar av sitt europeiska utbredningsområde är vildriset sällsynt och lokalt förekommande. I Asien finns spridda förekomster i Mindre Asien, i Pamir samt i Japan och angränsande kuststrakter av Kina och Korea. I sistnämnda område har arten urskiljts som en egen varietet, var. *japonica*. I Nordamerika finns vildris i södra Kanada och över hela USA, där den är vanligast i de östra delarna. Arten finns även angiven från Västindien och Chile.

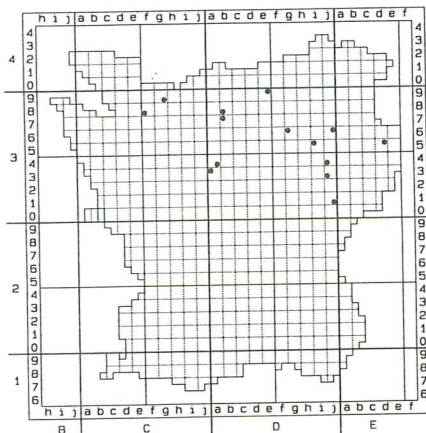

Vildris, *Leersia oryzoides*,
utbredning i Europa enl.
Hultén 1986

I Sverige är vildris känt från Skåne, Blekinge, Småland, Halland och Västergötland och klassad som sällsynt (hotkategori 3) i *Rödlistade växter i Sverige 1995*. Antalet aktuella lokaler i Blekinge är få, medan vildris finns på många lokaler i sydöstra Småland och i Halland norr till Viskan och här ofta bildar stora bestånd. Under landskapsinventeringen i Småland noterades arten på 18 lokaler och under inventeringen i Halland har den blivit funnen i 57 inventeringsrutor (5 x 5 km). I detta område har vildriset knappast minskat. I Västergötland har vildris inte kunnat återfinnas på någon av sina två tidigare växtplatser. Arten sågs senast på 1950-talet och betraktas nu som försvunnen från landskapet. I Danmark har vildris funnits på två lokaler på norra Själland, men har inte iakttagits på någon av dessa efter 1896 resp. 1960. Vildris är inte känt från Norge. I sydöstra Finland växer vildris i tre lokalgrupper vid Finska viken som ansluter till ryska förekomster på Karelska näset. Arten betraktas som hotad i Finland.

Vildris är känd från omkring 60 lokaler i Skåne. Då vi endast kände till den från 4-5 aktuella lokaler i landskapet, beslöt Tord Holm att specialinventera arten under hösten 1996. Under denna period besökte han ca 45 av de gamla lokalerna. Sådana som var helt igenvuxna eller på annat sätt såg omöjliga ut för vildris, besöktes inte. Inventeringen gav ett positivt resultat och vi har nu 20 aktuella lokaler/lokalgrupper för vildris i Skåne, fördelade på 14 inventeringsrutor. På de flesta av lokalerna växer arten sparsamt. De rikaste förekomsterna finns längs Vieån mellan Malseröd och Mölleröd i Verum samt vid det nya kraftverket vid Torsebro i Fjälkestad. Den senare lokalen kan tjäna som en lämplig "drive-in-lokal" för den som vill lära känna ett av våra ovanligare gräs lite närmare. Redan från parkeringsplatsen vid friluftsbadet brukar vildriset ge sig till känna genom sina ljusgröna ruggar i kanten av den intilliggande kraftverksrännan.

Har vildriset blivit ovanligare? Kanske inte. Vildris tycks alltid ha varit en ganska sällsynt art i vårt landskap. Igenväxning med konkurrenskraftigare gräs och halvgräs som en följd av ökad eutrofiering och en minskad hävd kring vattendragen utgör, tillsammans med åtgärder som påverkar de hydrologiska förhållandena, hot mot vildris och kan förklara att arten försvunnit från många äldre lokaler. Å andra sidan är vildris känt för att vara en art som lätt försvinner för att sedan dyka upp där förhållandena är lämpliga. Till exempel grävdes den nya kraftverksrännan vid Torsebro i början av 1980-talet och vildriset har således etablerat sig här under de senaste 15 åren. Vidare är det en växt som är lätt att förbise, då den utvecklas sent på växtsäsongen och dessutom ofta inte utvecklar någon öppen, toppställd vipa. Det är talande att den inventeringsgrupp som inventerade rutan 3D 9e NO under sommarens inventeringsläger i Vittsjö i mitten av juli aldrig fann något vildris längs Vieån i Verum, medan Tord drygt två månader senare noterade den inom 12 hektarrutor längs en sträcka av 2 kilometer. Vildris är med andra ord en växt som är lämplig att eftersöka framåt höstkanten. Håll därför ögonen öppna efter ett ljusgrönt gräs längs våra vattendrag när trädens löv börjar gulna. Är bladkanten dessutom vass som en sågklinga, har du säkert hittat vildris. Åtminstone vi tror att den gömmer sig på fler lokaler i Skåne än dem som redovisas här.

Lokaler för vildris, *Leersia oryzoides*, i Skåne 1992-1996. Lokalernas numrering i enlighet med tabell på vidstående sida.

Litteratur

- ArtDatabanken 1995: *Rödlistade växter i Sverige 1995*. Sveriges Lantbruksuniversitet.
- Conert, H. J. 1984: Unterfamilie Oryzoideae i *Hegi, Illustrierte Flora von Mitteleuropa*
- Hultén, E. & Fries, M. 1986: *Atlas of North European Vascular Plants*.
- Løjtnant, B. & Worsøe, E. 1977: Foreløbig status over den danske flora. *Reports from the Botanical Institute, University of Aarhus, No. 2*.
- Olsson, K.-A. 1995: *Leersia oryzoides*, vildris. Opubl. faktablad för Art-Databanken.
- Pedersen, A. 1974: Graminaceernes udbredelse i Danmark. Spontane og naturaliserade arter. *Bot. Tidskr.* 68: 250.

Tabell över lokaler för *Leersia oryzoides* i Skåne. Noterade 1996 där inget annat anges.

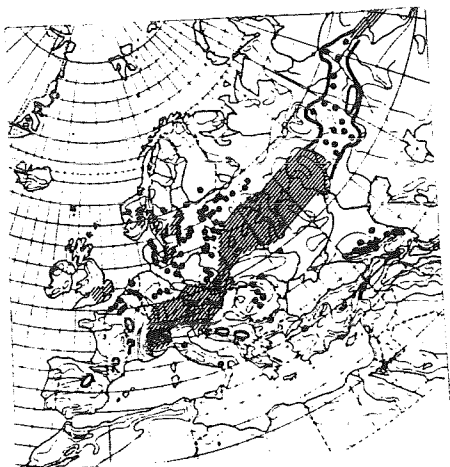
	RUBIN	Socken	Läge	Biotop	Frekvens/Kommentar
1	3C 8f 16 09	M.-Ljungby	Rössjöfors	åstrand (östra stranden)	20 strån
2	3C 9g 08 36	Tåssjö	700 m VNV Sägghuset	vid dammlucka i fiskdamm	ganska rikligt + 10 strån vid bäck 25 m norrut
3	3C 9g 05 36	Tåssjö	650 m V Sägghuset	strand vid fiskdamm, intill dammlucka	sparsamt
4	3D 1j 12 48	N. Åsum	1,2 km NO Björkhäll	vid Hammarsjön	noterad 1992
5	3D 3a 45 05	Färingtofta	300 m S Bjärrödsgården	vid bäckmyrning	10 strån
6	3D 3a 46 21	Färingtofta	1500 m O(OSO) Bjärrödsgården	fiskdamm, fördämningssvall mellan 2 dammar	ganska rikligt
7	3D 3j 18 01	Kristianstad	på liten ö i Araslövssjön	vid sjö	flera bestånd, noterad 1992
8	3D 4a 13 25	Färingtofta	Håkantorsmölla	strand intill dammlucka	30 strån
9	3D 4j 09 09 och 10 09	Fjälkestad	Torsebro nya kraftverk	vid kraftverksränna	rikligt
10	3D 4j 15 09	Fjälkestad	1,05 km N Torsebro gamla kraftverk	åstrand	ett litet bestånd, noterad 1992
11	3D 5i 37 03	Gryt	100 m V bron vid Spånga	stenig åstrand (norra)	på 2 platser, 25 + 10 strån
12	3D 6g 36 21	N. Sandby	Siktemölla	vid Almaån	2 ruggar, noterad 1993
13	3D 6j 34 34	Hjärsås	Axeltoprsån 550 m SV Säboda	åstrand (norra)	på 2 platser, 30 + 100 strån
14	3D 6j 40 46	Hjärsås	Axeltoprsån 150 m V Ky-laboda (ruin)	åstrand (södra)	40 strån
15	3D 7b 43 22	Röke	Algustorp, vid Rökeåns avflöde	strand	på 2 platser, sparsamt
16	3D 8b 13 24	Röke	700 m NV Tallmo	i damm vid fd såg	sparsamt
17	3D 8b 07 20	Röke	1 km VSV Tallmo	strand vid stugtomt	sparsamt
18	3D 8b 00 24	Röke	1100 m SSV Tallmo	strand vid hustomt	sparsamt
19	3D 9e 44 25 44 27 44 29 44 30 44 33 43 34 43 37 43 39 43 41 43 43 44 43 44 44	Verum	200 m V bron i Malseröd 25 m O bron i Malseröd 200 m O bron i Malseröd 250-300 m O " " 700 m V bron i Mölleröd 600 m V bron i Mölleröd 300 m V bron i Mölleröd 50 m V bron i Mölleröd 50 m O bron i Mölleröd 250 m O bron i Mölleröd 300 m O bron i Mölleröd 400 m ONO bron i "	åstrand " " " " " " " " " och på liten ö " "	sparsamt mycket sparsamt, 10-tal ex 100-tal ex 100-tal ex på flera platser, sparsamt på flera platser, rikligt sparsamt sparsamt mycket rikligt många ex sparsamt sparsamt
20	3E 5d 32 33 och 33 33	Näsum	600-700 m NNV Näsums kyrka	Holjeåns strand (västra stranden samt vid mellersta strömdelaren)	sparsamt på 2 platser

Honungsblomster, *Herminium monorchis*, i Skåne

Kjell-Arne Olsson och Åke Svensson

"Landet emellan Malmö och Trälleborg var det härligaste i världen och liknade merendels Flandern, ty det var en slätt utan berg, backar, stenar, floder, sjöar, trån eller buskar..... *Monorchis* växte i stor myckenhet med sina små, gula och desmansluktande blomster på de sidlänte ängslappar ibland åkerfälten." Orden är Linnés när han sommaren 1749 reste från Malmö mot Trelleborg. Sekler har gått. Även om det flacka, öppna landskapet kan vara sig likt, har det förändrats. Några sidlänta ängar finns inte längre kvar på Söderslätt, ingen honungsdoft från en liten, späd orkidé dröjer sig kvar. På en karta i *Atlas över Skånes flora* över honungsblomstrets forna utbredning minner endast några tomma ringar om vad som en gång fanns.

Honungsblomster, *Herminium monorchis*, har utan tvekan gått kraftigt tillbaka över stora delar av Skåne. I takt med att rikkärr och kalkfuktängar har dikats, gödsliats, växt igen eller odlats upp, har livsutrymmet för denna krävande och konkurrenssvaga växt minskat. I de västra och södra delarna av landskapet finns den numera endast kvar på några enstaka platser, i de nordöstra delarna finns den fortfarande på ett flertal lokaler. I Sverige är honungsblomster känt från alla landskap upp till Dalarna och Gästrikland med undantag av Dalsland. Från många områden, framför allt på fastlandet, har den försvunnit eller blivit mycket ovanlig och är därför klassad som sårbar i *Rödlistade växter i Sverige 1995*. I

Honungsblomster, *Herminium monorchis*, utbredning i Europa enl. Hultén 1986

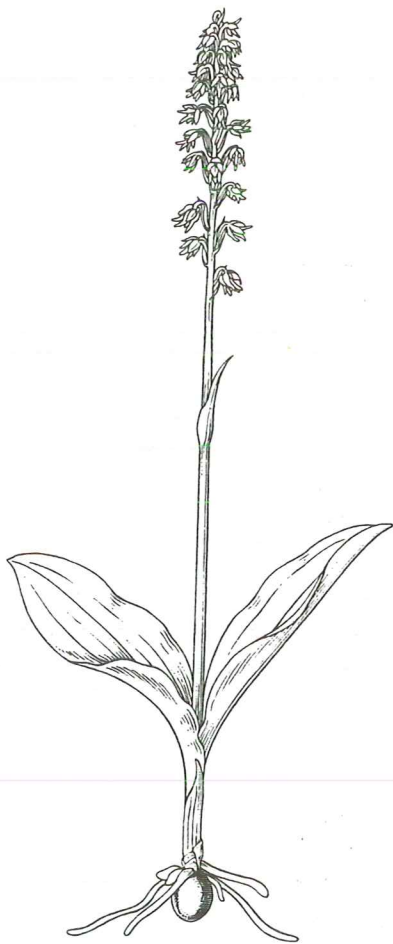
Norge betraktas honungsblomstret också som sårbart, från Finland har arten troligen redan försvunnit och i Danmark är den akut hotad. I vårt södra grannland har den varit känd från drygt 100 lokaler i 27 av floradistrikten; blott 5-6 växtplatser återstår. Förutom i Europa, där den saknas i de sydligaste, västligaste och nordligaste delarna, finns honungsblomstret i en stor del av Asien bort till de ostasiatiska kusterna. Honungsblomster är den enda representanten av släktet *Herminium* i Europa. Dess närmaste släktingar finner man först borta i Kina.

Honungsblomster är en späd och lågvuxen orkidé som smälter väl samman med sin omgivning och därför kan vara svår att få ögonen på. Vid basen av den upp till 2 dm långa stjälken sitter 2-3 avlånga, spetsiga blad. Blomställningen består av ett ganska glest ax med små, gulgröna blommor som doftar starkt av honung eller mysk. Pollineringen ombesörjs framförallt av små flugor och parasitsteklar och

fruktsättningen är oftast god. Arten förökar sig även vegetativt genom att nya knölar bildas i spetsen av utlöpare som utgår från stjälkens bas och som kan vara upp till några decimeter långa. Antalet blommande individ kan variera starkt från år till år.

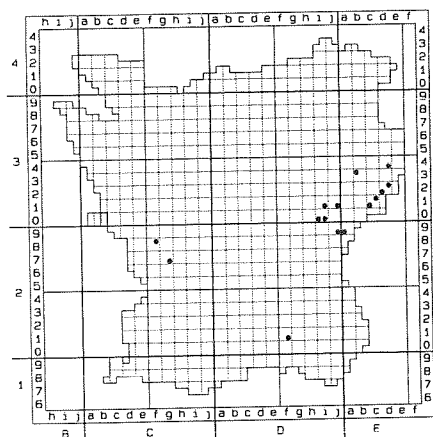
Under de senaste åren har alla aktuella lokaler för honungsblomster noggrant följts upp genom Floraväktarverksamheten i Skåne. Dess aktuella status i Skåne redovisas i vidstående tabell. Stångby mosse norr om Lund, betesmarkerna vid Pulken i Åhus och vid Gyetorp i Trolle-Ljungby/Gualöv hyser de största och livskraftigaste bestånden och den finns i dessa områden spridd över en avsevärd areal. Även förekomsterna vid Björkhäll i Norra Åsum, Rosagården och Inviken i Trolle-Ljungby samt Karsholm i Österslöv är relativt individrika och har varit stabila under de år lokalerna följts. Övriga lokaler är oftast både individfattiga och arealmässigt begränsade. Sedan början av 1980-talet har honungsblomstret försvunnit från några lokaler. På Nymö mosse i Trolle-Ljungby fanns 1991 7 ex som redan då var hårt trängda av en fortskridande igenväxning. I ett strandkärr vid Ivösjön i Kiaby sågs honungsblomster senast 1983 i 7 individ. 1986 noterades 3 honungsblomster i ett strandkärr öster om Edenryd i Ivetofta. På alla dessa lokaler har arten förgäves eftersökts vid ett flertal tillfällen under 1990-talet och den kan därför på goda grunder anses utgången från dessa. Dessutom har några individfattiga och spridda förekomster på Lyckebo ängar, som ligger i anslutning till Inviken-lokalen, inte stått att återfinna de senaste åren. Under samma period har arten upptäckts på två nya lokaler, dels 1987 på den vidsträckta naturbetesmarken vid Mosslunda i Vä, dels 1991 på en tuvig strandnära betesmark vid Karsholm i Österslöv.

Hos oss är honungsblomstret strängt knutet till ogödslade, välhävade betesmarker på fuktig, kalkrik mark. Allt som kan påverka denna känsliga balans utgör ett hot mot arten. Även om arten på några av lokalerna tycks föredra att växa på jordvallar efter bl. a. gamla dikesrensningar, finns den aldrig i de kraftigt kulturpräglade "rikkärr

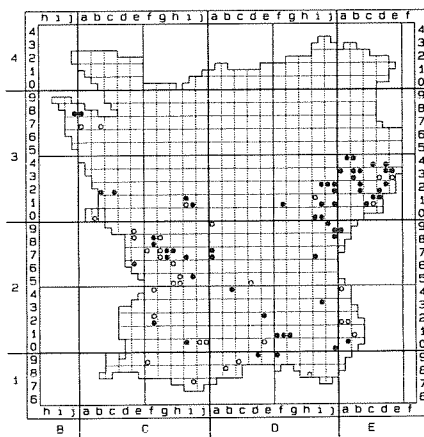

Honungsblomster, *Herminium monorchis*
Fig. ur Ross-Craig Drawings of British Plants

och fuktängar" som ibland utvecklas i gamla grustag och som utgör en viktig reträttplats för flera andra orkidéarter. Som alla orkidéarter är honungsblomstret fridlyst, men endast två av lokalerna, Stångby mosse och Benestads backar som är naturreservat, har ett lagstadgat skydd. För några av lokalerna, som fuktängarna vid Björkhäll och Lyngsjön, har det sedan decennier tillbaka funnit planer på reservatsbildningar; planer som åtminstone ännu inte kunnat realiseras. En otillräcklig hävd, med bland annat lövuppslag som följd, är ett stort och alltmer akut problem på flera av lokalerna, och utan tvekan orsak till tillbakagången för honungsblomstret vid exempelvis Lyngsjön, Gringelstad och delar av Gyetorp. Lokaler för honungsblomster hyser alltid många intressanta och skyddsvärda växter. Nu liksom tidigare blir därför en av våra viktigaste florumvårdsuppgifter att bevara och få till stånd en ändamålsenlig skötsel av de få kvarvarande kalkkärrarna och kalkfuktängarna i vårt landskap; dessa små fragment från en svunnen tid som ibland kan dofta av honung och mysk.

Karta över lokaler för honungsblomster, *Herminium monorchis*, i Skåne 1994-1996

Karta över alla kända fynd av honungsblomster, *Herminium monorchis*, i Skåne

- Fynd efter 1900
- Fynd före 1900

Litteratur

- ArtDatabanken 1995: *Rödlistade växter i Sverige 1995*. Sveriges Lantbruksuniversitet.
- Hultén, E. & Fries, M. 1986: *Atlas of North European Vascular Plants*.
- Ingelög, T. m fl (red) 1993: *Floravård i jordbrukslandskapet. Skyddsvärda växter*. Lund.
- Løjtnant, B. & Worsøe, E. 1977: Foreløbig status over den danske flora. *Reports from the Botanical Institute, University of Aarhus, No. 2*.
- Mossberg, B. & Nilsson, S. 1977: *Nordens orkidéer*. Stockholm.
- Weimarck, H. & Weimarck, G. 1985: *Atlas över Skånes flora*. Lund.

Tabell över lokaler för honungsblomster, *Herminium monorchis*, i Skåne 1994-1996

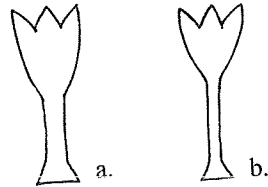
	RUBIN	Läge	Antal blommande exemplar	Kommentar
1	2C 7g SO	Stångby mosse	1996 - 1273 ex	känd från lokalen sedan 1908, noterad från 4 hektarrutor
2	2C 8f NO	Allarps mosse	1996 - 5 ex + 43 bladrossetter	känd från lokalen sedan 1838
3	2D 1f SO	Benestads backar	1996 - 14 ex	känd från lokalen sedan 1931
4	2D 9j SO, 2E 9a SV	Pulken	1995 - 2833 ex	noterad från 18 hektarrutor
5	2E 9a SV	O Yngsjösjön	1994/95 - 74 ex	noterad från 7 hektarrutor
6	3D 0i SV	Lyngsjön	1996 - 42 ex	känd från lokalen sedan 1964, noterad från 5 hektarrutor
7	3D 0i SO	Gringelstad	1995 - 1 ex	känd från lokalen sedan 1964
8	3D 1i SO	Mosslunda	1995 - 14 ex	känd från lokalen sedan 1987
9	3D 1j SO	Björkhäll	1996 - 172 ex	noterad från 4 hektarrutor
10	3E 1c SV	SV Rosagården	1995 - 181 ex	noterad från 3 hektarrutor
11	3E 1c NO	Inviken	1995 - 679 ex	noterad från 4 hektarrutor
12	3E 2d SV	Gyetorp	1995/96 - >2100 ex	känd från lokalen sedan 1927, noterad från 8 hektarrutor
13	3E 2d NO	Krogstorp	1995 - 16 ex	känd från lokalen sedan 1924, noterad från 2 hektarrutor
14	3E 3b NV	Karsholm	1995 - 295 ex	känd från lokalen sedan 1991, noterad från 3 hektarrutor
15	3E 4d SO	Levrasjön	1995 - 17 ex	känd från lokalen sedan 1919

Anteckningar från Vejbystrand

Stina Thorvinger

För en del år sedan fann jag en intressant växt vid Sommarsols sjukhem i Vejbystrand. Den växte på en avfallsplats vid en bäck. Jag var inte säker på om det var stenkorsört, *Senecio squalidus*, eller vårkorsört, *S. vernalis*. Båda har ju svartspetsade holkfjäll. Därför sände jag en del av exemplaret till Lunds Botaniska Museum. Där hade de svårt att bestämma var växten hörde hemma och efter många om och men blev den sänd till professor Bertil Nordenstam i Uppsala. Han är specialist på all världens *Senecio*. Hans utlåtande fick jag ta del av:

"Jag har skärskådat *Senecio*-exemplaret från Vejbystrand och bestämt det till *S. vernalis*. Typiska exemplar av *S. squalidus* och *S. vernalis* är lätta att skilja, men m. el. m. glatta och skuggmodifierade former av *S. vernalis*, som denna, är knepiga. Jag tror mig ha funnit en användbar skiljekaraktär i diskblommans form. Hos *S. squalidus* är klockan ungefär liklång med tuben, medan *S. vernalis* har en mycket smal tub som är betydligt längre än klockan."

Diskblommor av: a. *S. squalidus*
b. *S. vernalis*

Numera är platsen utfylld med jordmassor och en bilparkering är anlagd där. Växten har aldrig återfunnits.

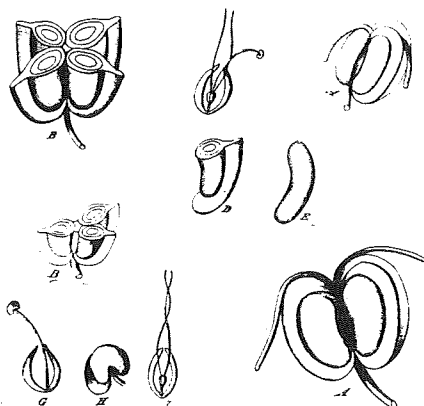
Klibbglim, *Silene viscosus*, växer på vår östkust. På Sturkös sydspets i Blekinge och på de yttersta skären i Småland - Stora Tärnskäret och Orö - har jag sett den förekomma rikligt. Hur klibbglim kunde förirra sig till en sandskrevna på västkusten är en gåta. I närheten av havet i Stora Hult vid Vejbystrand stod den i varje fall i full blom på 1980-talet. Belägg finns på Botaniska Museet i Lund. Året därpå såg det, till min besvikelse, ut som om växten var uppgrävd med rötterna. I så fall av en ej nogräknad person. Den har aldrig återfunnits.

Styv fingerört, *Potentilla recta*, kan jag inte låta bli att skriva om. För åtskilliga år sedan såg jag ett exemplar av den i närheten av hamnen i Vejbystrand. Den trängdes bland vresros, *Rosa rugosa*. Fingerörten var mycket högväxt; den nådde upp över rosen med sina blommor. Året därpå hade den "hoppat" över vägen till en vägren. Efter ytterligare några år hade fingerörten etablerat sig i en ny dunge. I denna dunge fann botanisterna Fröberg och Wigforss 5-6 exemplar. Sedan dess har den decimerats mer och mer. Sommaren 1996 fann jag inget exemplar av styv fingerört, men den finns nog kvar i krokarna får vi hoppas.

Skånska länkar

Karin Martinsson och Kjell-Arne Olsson

Om naturen, anmärker Lecoq, gifvit åt många växter talrika och sammansatta organer, genom hvilka artens bestånd betryggas; om den vid en del tyckes uttömt de sinnrikast kombinerade medel, så har den deremot ibland gått tillväga med den största enkelhet. Sålunda t. ex. med de växter, som utgöra släktet *Callitriche*, hvilkas blommor, såsom vi sett, ha en särdeles enkel byggnad. Dessa små örter växa mycket fort, så att de snart nog kunna fylla träsk och dammar. Deras lukt är temligen obehaglig.

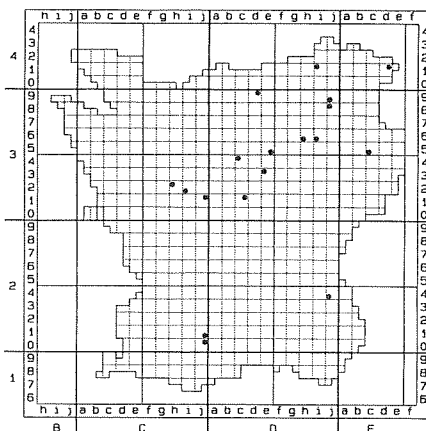
Nej, länkar har väl sällan inspirerat poeter och naturlyriker. Även för många botanister har släktet *Callitriche* långt fram i tiden varit en missförstådd och försummad grupp växter. Släktet har länge haft rykte om sig att "vara svart". Dessa svårigheter ligger främst i botanistens förmåga att greppa plasticiteten inom arterna, de sex svenska länkearterna är nämligen taxonomiskt väl skilda från varandra och ställer olika krav på den miljö de växer i.

I södra Sverige fanns dock tidigare ett taxonomiskt problem då plattlänke, *C. platycarpa*, länge inte sågs som en god art. Plattlänke står mitt emellan dikeslänke, *C. stagnalis*, och sommarlänke, *C. cophocarpa*, och fördes än till den ena, än till den andra av dessa arter. Fastän plattlänke beskrevs redan på 1830-talet dröjde det ända till mitten av 1950-talet innan den mera slutgiltigt blev accepterad som art. Först 1985 kunde Karin Martinsson genom bl. a. kromosomtalsräkningar säkert visa att plattlänke tillhörde den svenska floran och att den därtill var vanlig i Skåne.

Alla svenska länke-arter finns representerade i Skåne. Den taxonomiska osäkerhet som vidhäftat släktet *Callitriche*, gjorde dock att de skånska länkarna aldrig blev karterade i *Atlas över Skånes flora*. "Utbredning otillräckligt känd" är ett genomgående epitet för de flesta av arterna. Alltsedan Projekt Skånes Flora startade har Karin Martinsson granskat och bestämt alla insamlade kollektioner. En bild av våra länkars utbredning i landskapet börjar växa fram och kan vara av intresse att nu presentera i form av kartor.

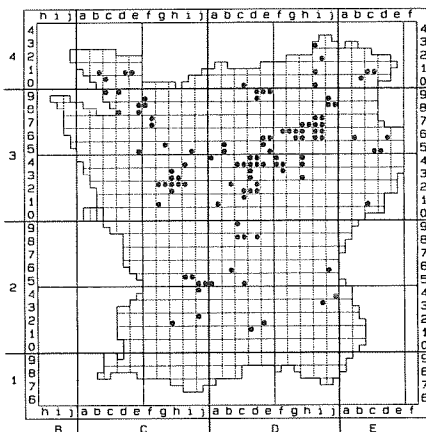
Sommarlånke, *Callitriche cophocarpa*

Sommarlånke tycks, åtminstone numera, vara en relativt ovanlig art i Skåne. Hitintills har den endast blivit belagd från 18 inventeringsrutor under vår inventering. Sommarlånke är en typisk mellanbygdsart som undviker den näringsrika slättbygden, vilket framgår av kartan. Den förekommer i diken, bäckar och dammar, sällan som landform i skogskärr. Äldre herbariematerial, och nutida rika förekomster av dess hybrid med plattlånke, visar att sommarlånke tidigare haft en vidare utbredning. Sommarlånke försvinner i förorenade vatten och troligen har den gått tillbaka som en följd av utdikning och ökad eutrofiering av vattnen i våra slättbygder.

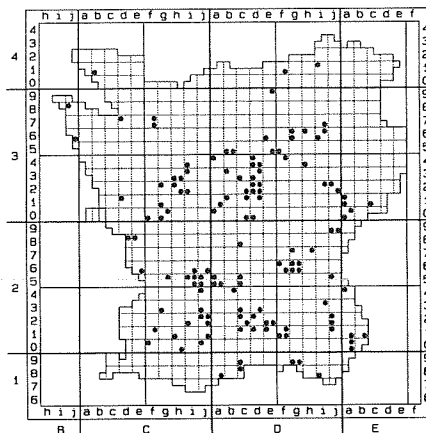
Dikeslånke, *Callitriche stagnalis*

Dikeslånke är den art som är vanligast som landform. Den kan växa i exempelvis hjulspår, på fuktiga stigar och utmed åar. Som vattenform hittas den främst i bäckar och diken. Dikeslånke föredrar lägre pH-värden, vilket återspeglas på utbredningskartan. I de näringsfattigare områdena av Skåne - urbergsbygderna i de norra och centrala delarna - är den en ganska vanlig växt med många fynd under den pågående inventeringen. På slättområdena är däremot dikeslånke mycket ovanlig. Enligt kartan saknas än så länge fynd längs kusten, arten kan dock förväntas förekomma från Helsingborg och norrut.

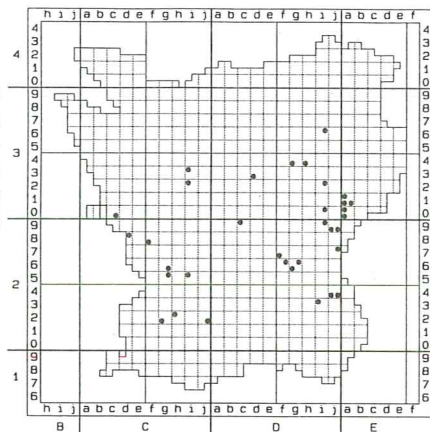
Plattlånke, *Callitriche platycarpa*

Plattlånke har visat sig vara den vanligaste lånkearten i Skåne. Den har troligen uppkommit ur en hybrid mellan dikeslånke och sommarlånke där kromosomtalet fördubblats. På så sätt har den även kunnat förena föräldraarternas skilda egenskaper och fått en vidare ekologisk amplitud än dessa. Den har en hög toleransnivå mot övergödning och klarar av att växa i rinnande vatten. Dessa egenskaper tyder på att plattlånke är en art som haft möjlighet att expandera under senare decennier. Plattlånke förtjänar egentligen att heta dikeslånke, om nu inte namnet redan varit upptaget!

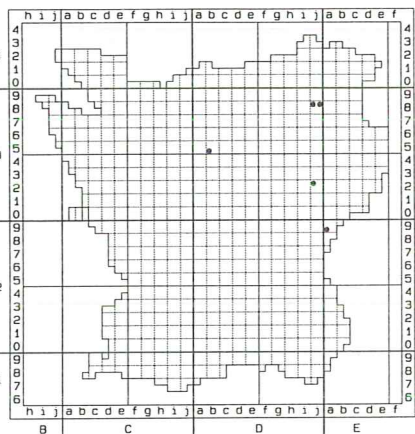
Hybridlånke, *Callitriche x vigens*

Hybridlånke är en korsning mellan sommarlånke och plattlånke. Liksom plattlånke är den livskraftig och tålig mot övergödning. Den förekommer mest i slättområdenas näringsrika vatten, där den kan bilda stora, sterila men långlivade kloner. Däremot saknas hybriderna nästan helt inom sommarlånkes nuvarande utbredningsområde i Skåne.

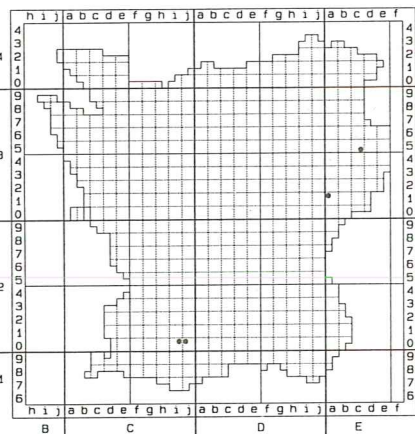
Smålånke, *Callitriche palustris*

Smålånke och plattlånke har diametralt motsatta utbredningar i Sverige. Plattlånke är en sydlig art med sin huvudutbredning i vårt landskap, medan smålånke är nordlig och den lånke som är mest spridd i resten av landet. I Skåne saknas smålånke nästan helt och är en av våra stora rariteter. Totalt finns den endast belagd från 16 lokaler varav den påträffats på 5 under den pågående landskapsinventeringen. Smålånke är vanligast som landform i södra Sverige och gynnas av störningar som tramp och vattenståndsändringar. Håll speciellt utkik efter den i tillfälliga vattensamlingar (t. ex. hållkar) vid kusten och på strandbeten utmed Helge å.

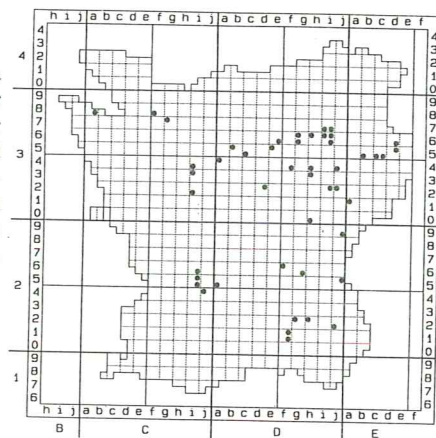
Höstlånke, *Callitriche hermaphrodita*

Höstlånke finns ojämnt spridd över en stor del av landet. Sina rikaste förekomster har den i brackvattnen från Uppland och norrut. Som sötvattenväxt finns höstlånke på sandiga bottenar i naturligt näringsrika sjöar och åar. Den har med säkerhet blivit funnen på drygt 20 lokaler i Skåne. Undersökningar visar att den gått starkt tillbaka, troligen främst p.g.a. grumling av vattnet och igenväxning av växtplatserna till följd av eutrofiering. Under 1990-talet har höstlånke glädjande nog hittats på 2 nya lokaler: Ivösjön 1993 och Hammarsjön 1996. Kan höstlånke finnas kvar i Finjasjön samt i Rönneå vid utloppet ur Ringsjön och vid Klippan? Här sågs den åtminstone så sent som under slutet av 1980-talet.

Klolånke, *Callitriche hamulata*

Klolånke växer helst i strömmande, näringsfattiga åar, men kan också påträffas i exempelvis dammar och mindre vattendrag. Den är sällsynt i kalktrakter men i andra delar av Skåne relativt vanlig. Enligt kartan förefaller den nästan helt saknas i de nordligaste delarna av landskapet. Det tomrummet kan dock förväntas fyllas igen under inventeringens gång. Det finns gamla fynd från exempelvis Glimåkra och Osby-trakten.

Förutom de ursprungliga arter som presenterats här, har en tillfälligt inkommen art blivit funnen i Skåne. 1992 blev dvärglånke, *C. deflexa*, insamlad i ett växthus vid Sösdala. Dvärglånke är ursprunglig i Mellan- och Sydamerika. Troligen hade den kommit till växthuset tillsammans med utländskt plantmaterial.

I Danmark finns en lånke-art som saknas i Sverige, men som kan vara värd att uppmärksamma. Skaftlånke, *C. brutia*, är sedan gammalt känd från Jylland, men då den under senare tid även blivit funnen på Bornholm, kan man inte utesluta att den även skulle kunna finnas hos oss. Skaftlånke liknar mest en klolånke, men har frukter på 2-13 mm långa skaft. Skaftlånke uppgavs 1943 från Glimminge i Broby, men det har senare visat sig att det rörde sig om just klolånke.

Alla våra lånkar, med undantag för plattlånke och hybridlånke, är goda indikatorarter för rent vatten. Ur naturvårdssynvinkel är det därför angeläget att du fortsätter att samlar och pressa lånkar. Men försök gärna samlar fertilt material; sterila lånkar är oftast omöjliga att bestämma. Du som fortfarande håller dig på torra land, ut i det blöta och upptäck vattenstjärnornas diskreta skönhet!

Litteratur

- Martinsson, K. 1985: Problem kring *Callitriche platycarpa*, plattlånke, *Svensk Bot. Tidskr.* 79: 165-174.
- Martinsson, K. 1989: Höstlånke i södra Sverige, *Svensk Bot. Tidskr.* 83: 243-264.
- Martinsson, K. 1991: Natural hybridization within the genus *Callitriche* (Callitrichaceae) in Sweden. *Nord. J. Bot.* 11: 143-151.
- Martinsson, K. 1994: En kulturspridd lånke, *Callitriche deflexa*, *Svensk Bot. Tidskr.* 88: 299-301.
- Martinsson, K. 1995: Growth forms and reproductive characters in six species of *Callitriche* (Callitrichaceae). *Symb. Bot. Ups.* 31:3, 123-131.

Mosippan i Oderljunga

Leif Sigbo

Mosippa, *Pulsatilla vernalis*, är en av de ovanligaste växterna i Skåne. Under tidernas lopp har den noterats från ett 20-tal lokaler i norra delen av landskapet; från Hov till Röinge i Hässleholm. Sedan flera decennier tillbaka är den endast känd från en lokal i Oderljunga socken. Växtplatsen är belägen intill väg 24, ca 7 km OSO om Örskelljunga och ligger inom fastigheten Bälunge 15:250 i Oderljunga socken. Koordinat enligt RUBIN 3C 7j 387 478. Lokalen upptäcktes av Henning Nilsson 1930 och fridlystes 1953-12-16 (Weimarck i Skånes Natur 1954:53).

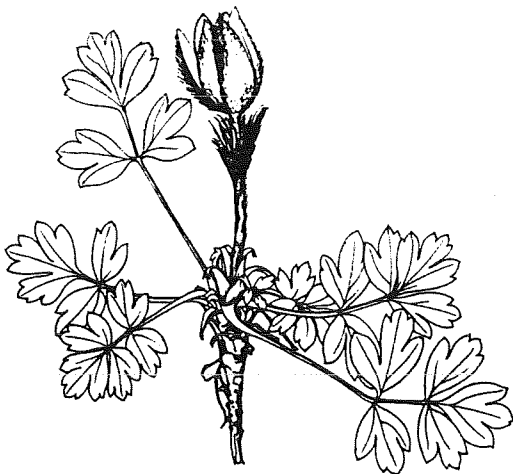
Växtplatsen är en moränkulle, ca 40 x 10 m, som på tre sidor är inhägnad med taggtråd. Området gränsar i norr till väg 24, i öster och söder till åkermark (vall) och i väster mot en fuktig björkdunge. Under en följd av år har jag följt mosippan på dess växtplats i Oderljunga. Jag har räknat antalet bladrossetter och blomstjälkar och noterat vilka kärlväxter som påträffats inom området.

1988 7 blommor

Besök på lokalen har gjorts vid några tillfällen under maj månad. På fyra ställen (A-D) inom lokalen påträffades totalt 14 bladrossetter med 7 blommor.

1989 5 blommor

Besök på lokalen har gjorts under maj månad och på eftersommaren. Området betades inte under 1988 varför tjockt fjolårsgräs täcker större delen av området. Förekomsten av berggräs, *Calamagrostis epigeios*, har ökat starkt, främst utmed väg 24. En ny växtplats (E) med två bladrossetter, varav den ena med två blommor, har upptäckts. På de fem växtplatserna påträffades totalt 20 bladrossetter varav 5 blommande. Växtplatserna har markerats och försiktig röjning ca 1 dm runt bladrossetterna har gjorts. En mängd uppslag av björk, asp, ek, rönn och gran har tagits bort. Betet bör återupptas så att området blir hårt betat under eftersommaren. Alternativt bör gräset slås med lie under sommaren och hösten för att undvika att fjolårsgräset hindrar blomning och nyetablering.

Mosippa, *Pulsatilla vernalis*

1990 5 blommor

Första besöket på lokalen gjordes i början av april månad på grund av den tidiga våren. Redan 90-04-13 slog den första blomman ut. På de fem växtplatserna påträffades totalt 19 bladrossetter med 5 blomstänglar. Innan frukterna mognade försvann samtliga fruktställningar, troligen avbitna.

1991 0 blommor

Vegetationssäsongen kom igång mycket sent. Under april månad kunde rosetterna svårigen upptäckas. 91-05-26 gjordes första egentliga besöket. På de fem växtplatserna påträffades 22 rosetter, dvs en ökning med två. Bladrosetterna var kraftiga men blomningen tycks utebli helt. Vid ett besök i mitten av juni kunde varken blomstjälkar eller fröställningar upptäckas.

1992 3 blommor

Vid första besöket 92-04-20 noterades 1 blomma (A) och 2 knoppar (B). Betningen under förra säsongen syns ha varit tillräcklig. Det är bara bergröret som ligger kvar. (E) tycks bestå av 3 individ; två plantor med vardera en rosett 2,5 och 9 cm från huvudplantan.

1993 10 blommor

Vegetationssäsongen kom igång mycket tidigt. Redan vid första besöket 93-05-10 var några stjälkar överblommade. På fyra av de fem växtplatserna (A-D) fanns sammanlagt 7 blommande stjälkar, varav en ännu i knopp (A). 93-05-18 var fortfarande en blomma i knopp (A). På en växtplats (E) återstår bara en rosett sedan de övriga grävts upp av sork. Inga uppslag av trädplantor märktes.

1994 15 blommor

Staketet i öster är raserat. Några slator och ett gammalt badkar ligger inom området längst i öster. Första besöket gjordes 94-04-17 och då fanns två utslagna blommor och ytterligare knoppar kunde skönjas. På två ställen (B2, C2) har nya plantor i plastkruka planterats. Var och en med 4 rosetter varav en med knopp. Den 15 maj var de nya plantorna något vissna och knoppen inte utvecklade. Ett par veckor senare föreföll plantorna vara döda. På en växtplats (E) kunde mosippan inte återfinnas. På de fyra växtplatserna (A-D) noterades sammanlagt inte mindre än 15 blommor. Det är det största antalet sedan jag började följa lokalen 1988. Området har inte betats.

1995 6 blommor

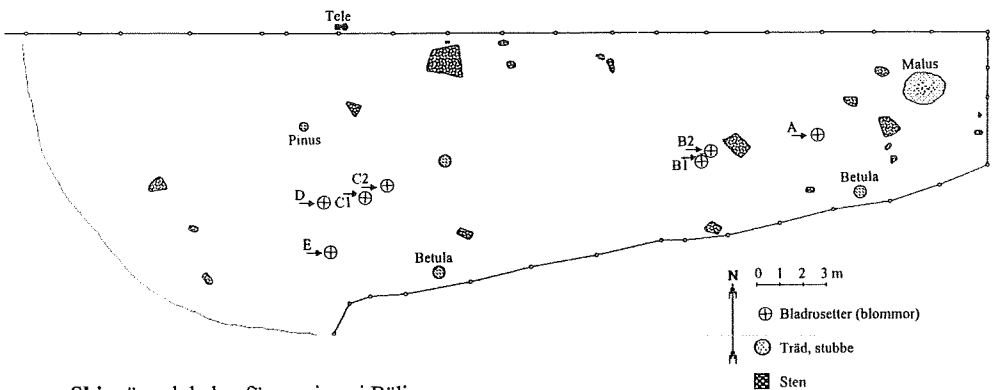
En björk utanför området har fällts under vintern. De avsågade grenarna som låg kvar runt tallen vid första besöket 95-03-10 togs bort. På området fanns ganska mycket torrt fjolårsgräs. 4 växtplatser med 7 rosetter påträffades. 95-03-24 fanns 5 knoppar och 95-04-13 6 knoppar. Den första utslagna blomman sågs 95-04-14. Så sent som 95-06-22 var fortfarande 4 stjälkar i blom. En mindre ekplanta avlägsnades under hösten.

1996 4 blommor

Under vintern har storm ruskat om ordentligt i tallen. Flera ganska kraftiga och en mängd små grenar har städats bort. Vid första besöket 96-04-08 fanns det 4 knoppar på två av växtplatserna. 96-04-19 var den första blomman utslagen. Som mest, 96-05-03, fanns det 4 blommor och en knopp som inte utvecklades. Detta på samma planta som 1995 hade 2 utvecklade knoppar. Ett ganska magert resultat. Totalt påträffades 22 rosetter, en ökning med 4 sedan 1995. Om man kan utläsa någon trend under de år som lokalen observerats, så pekar den nedåt ytterligare något år. Möjligen varierar blomningen i intervall om 6-8 år, men troligen är variationen mera komplicerad än så.

1997 4 blommor

I slutet av februari fick jag ett utkast till arbetsplanen för väg 24, Bälunge - V. Spång, som börjar strax öster om lokalen. Vägen ska breddas och man har inte tagit hänsyn till lokalen som på kartan hamnat under den nya vägskärrningen. Jag informerade ansvarig handläggare på VBB och tog senare kontakt med Göran Mattiasson på länsstyrelsen. En vecka senare meddelar Göran att han talat med vägverket och att det inte längre är aktuellt med åtgärder vid lokalen. Vid ett besök på lokalen i början av mars fick jag se att både björken och tallen inom reservatet hade fällts. Lyckligtvis hade ingen av växtplatserna skadats och jag kunde räkna till minst 17 rosetter och 6 knoppar. En månad senare höll 4 blommor på att slå ut och ytterligare 2 knoppar var på väg. På den fjärde växtplatsen (D) fanns 3 rosetter som såg ut att torka bort. Timret efter trädfällningarna har tagits bort av en skogsmaskin utan att någon planta skadats. Kvar ligger grenar och kvistar.

Skiss över lokalen för mosippa i Bälunge

Tabell över kärlväxter som noterats på mosippelokalerna i Oderljunga 1988-1996

Art	Kommentar	88	89	90	91	92	93	94	95	96
<i>Picea abies</i> , gran	en liten planta		*							
<i>Pinus sylvestris</i> , tall	ett träd ca 6 m	*	*	*	*	*	*	*	*	*
<i>Populus tremula</i> , asp	några småplantor		*	*				*	*	
<i>Salix aurita</i> , bindvide	en mkt hårt betad buske							*	*	*
<i>S. repens</i> , krypvide	troligen under spridning	*	*	*	*		*	*	*	*
<i>Betula pendula</i> , vårtbjörk	ett träd ca 10 m, ett träd fälldes vintern 87/88	*	*	*	*	*	*	*	*	*
<i>B. pubescens</i> , glasbjörk	några småplantor	*	*	*	*			*	*	*
<i>Quercus robur</i> , ek	små plantor	*	*	*	*	*			*	
<i>Rumex acetosa</i> , ängssyra				*	*	*	*	*	*	*
<i>R. acetosella</i> , bergsyra		*	*	*					*	*
<i>Cerastium fontanum</i> , hönsarv		*	*	*	*	*	*	*	*	*
<i>Scleranthus annuus</i>										
ssp. <i>annuus</i> , gröknavel		*						*	*	
<i>Stellaria media</i> , våtarv									*	
<i>S. graminea</i> , grässtjärnblomma			*	*	*		*		*	
<i>Anemone nemorosa</i> , vitsippa		*	*	*	*	*	*	*	*	*
<i>Pulsatilla vernalis</i> , mosippa		*	*	*	*	*	*	*	*	*
<i>Ranunculus acris</i> , smörblomma		*	*	*	*			*	*	*
<i>R. repens</i> , revsmörblomma		*					*	*	*	*
<i>Erophila verna</i> , nagelört								*		
<i>Capsella bursa-pastoris</i> , lomme								*		
<i>Fragaria vesca</i> , smultron		*	*	*		*		*		
<i>Malus sylvestris</i> , vildapel	en hårt betad buske	*	*	*	*	*	*	*	*	*
<i>Potentilla erecta</i> , blodrot		*	*	*	*	*	*	*	*	*
<i>Rubus plicatus</i> , sötbjörnbär				*						
<i>R. idaeus</i> , hallon			*	*						
<i>Sorbus aucuparia</i> , rönn	några småplantor	*	*	*						
<i>Lotus corniculatus</i> , käringtand		*	*	*		*	*	*	*	*
<i>Trifolium medium</i> , skogsklöver		*	*	*	*		*	*	*	*
<i>T. pratense</i> , rödklöver				*	*			*	*	*
<i>T. repens</i> , vitklöver		*	*	*				*		
<i>Vicia cracca</i> , kråkvicker					*			*	*	*
<i>Polygala vulgaris</i> , jungfrulin		*	*	*	*		*	*	*	*
<i>Hypericum maculatum</i> , fyrkantig johannesört			*	*		*	*	*	*	*
<i>Viola canina</i> , ängsviol		*	*	*	*		*	*	*	*
<i>V. tricolor</i> , styvmorsviol		*	*		*			*	*	*
<i>Pimpinella saxifraga</i> , bockrot		*	*	*	*	*	*	*	*	*
<i>Calluna vulgaris</i> , ljung	ett best. i vardera änden	*	*	*	*	*	*	*	*	*
<i>Vaccinium myrtillus</i> , blåbär		*	*	*	*	*	*	*	*	*
<i>V. vitis-idaea</i> , lingon		*	*	*	*	*	*	*	*	*
<i>Galium saxatile</i> , stenmåra		*	*	*	*	*	*	*	*	*
<i>Galeopsis</i> sp., dân-art								*		
<i>Linaria vulgaris</i> , gulsporre									*	
<i>Rhinanthus minor</i> , ängsskallra		*	*	*	*		*	*	*	*
<i>Veronica arvensis</i> , fältveronika				*		*	*			
<i>V. chamaedrys</i> , teveronika		*	*	*			*	*	*	*

Art	Kommentar	88	89	90	91	92	93	94	95	96
<i>V. officinalis</i> , ärenpris				*	*	*	*	*	*	*
<i>V. serpyllifolia</i> , majverkonika		*						*		
<i>Plantago lanceolata</i> , svartkämpar			*		*		*		*	*
<i>Knautia arvensis</i> , åkervädd		*		*	*			*	*	*
<i>Succisa pratensis</i> , ängsvädd		*	*	*	*		*	*	*	*
<i>Campanula rotundifolia</i> , liten blåklocka		*	*	*	*	*	*	*	*	*
<i>Jasione montana</i> , blåmunkar	i östra kanten								*	*
<i>Achillea millefolium</i> , röllika		*	*	*	*	*	*	*	*	*
<i>A. ptarmica</i> , nysört			*					*	*	*
<i>Antennaria dioica</i> , kattfot	ca 175 individ	*	*	*	*		*	*	*	*
<i>Arnica montana</i> , slättergubbe	ett begränsat bestånd	*	*	*	*			*		*
<i>Hieracium pilosella</i> , gråfibbla		*	*	*	*	*	*	*	*	*
<i>H. sect. Tridentata</i> , styvfibbla									*	
<i>H. subsect. Vulgatiformia</i> , hagfibbla									*	*
<i>Matricaria perforata</i> , baldersbrå	i östra kanten							*		
<i>Senecio viscosus</i> , klibbkorsört										*
<i>Scorzonera humilis</i> , svinrot	talrik	*	*	*	*		*	*	*	*
<i>Solidago virgaurea</i> , gullris									*	*
<i>Taraxacum sect. Ruderalia</i> , ogräsmaskrosor		*	*	*	*	*	*	*	*	*
<i>Juncus conglomeratus</i> , knapptåg	i sydvästra kanten		*	*	*				*	
<i>J. effusus</i> , veketåg				*		*		*		
<i>Luzula campestris</i> , knippfryle		*	*	*	*	*	*	*	*	*
<i>L. multiflora</i> , ängsfryle		*	*	*	*			*		
<i>L. pilosa</i> , vårfryle		*	*	*	*	*		*		
<i>Carex caryophylla</i> , vårstarr		*					*	*		*
<i>C. nigra</i> , hundstarr	i sydvästra kanten	*	*							
<i>C. panicea</i> , hirsstarr	i västra kanten	*	*		*		*	*		
<i>C. pilulifera</i> , pillerstarr		*	*	*	*		*	*	*	*
<i>Agrostis capillaris</i> , rödven			*	*	*			*	*	*
<i>Anthoxanthum odoratum</i> , vårbrodd		*	*	*	*		*	*	*	*
<i>Calamagrostis epigejos</i> , bergrör	under spridning	*	*	*	*	*	*	*	*	*
<i>Deschampsia cespitosa</i> , tuvatätel	i västra kanten	*	*	*	*	*	*	*		*
<i>D. flexuosa</i> , krustätel		*	*	*	*	*		*	*	*
<i>Danthonia decumbens</i> , knägräs			*	*				*	*	*
<i>Elymus repens</i> , kvickrot									*	
<i>Festuca ovina</i> , färsvingel		*	*		*		*	*	*	*
<i>F. rubra</i> , rödsvingel		*	*	*				*	*	*
<i>Holcus lanatus</i> , luddtätel								*		
<i>H. mollis</i> , lentätel								*	*	*
<i>Molinia caerulea</i> , blåtätel	en tuva		*						*	*
<i>Nardus stricta</i> , stagg	i sydvästra kanten	*	*	*		*		*	*	*
<i>Phleum pratense</i> ssp. <i>pratense</i> , timotej								*	*	*
<i>Poa annua</i> , vitgröe		*						*		
<i>P. pratensis</i> , ängsgröe coll.		*	*	*	*			*	*	*

Skånes skogs- och hagfibblor

Skånes Flora 25

Torbjörn Tyler

De apomiktiska arterna av skogs- och hagfibblor (*Hieracium* subsect. *Sylvaticiformia* och *H.* subsect. *Vulgatiformia*) har hittills inte beaktats inom projekt Skånes Flora, men nu skall vi göra ett försök! Dessa arter har av tradition uppfattats som "oräkneliga" och omöjliga att skilja åt, men från Skåne är endast ett ganska begränsat antal arter kända och jag tror inte att dessa är svårare att skilja åt än t. ex. björnbärsarterna eller daggekåporna.

Vilda skogsfibblor är i Skåne mycket ovanliga och är i stort sätt endast kända från ett tjugotal lokaler, flertalet i NO-Skåne, som alla har lång skogskontinuitet kombinerat med goda jordar. Ett stort antal skogsfibblor har av Hylander (1943) uppgivits och beskrivits på material från skånska parker där de blivit införda med tyskt gräsfrö runt sekelskiftet (s. k. "parkhieracier"). Det är emellertid okänt hur mycket som finns kvar av dessa idag.

Hagfibblor är däremot vanliga i nästan hela Skåne men det tycks som om det endast är ett fåtal (läs 3) arter som är vanliga och vittspridda, så att lära sig dessa bör inte vara särskilt svårt. Problemet är att det inte finns någon bra bestämmingslitteratur som omfattar alla kända skånska eller svenska arter och av många arter finns det mycket lite material i herbariet att jämföra med. Jag har sammanställt den bestämningsnyckel som presenteras här samt beskrivningar av de tre vanligaste arterna utifrån typbeskrivningarna för arterna och det herbariematerial jag hittat. Dock måste nyckeln anses preliminär i flera avseenden. Dels finns det troligen fler arter i landskapet än vad jag lyckats hitta uppgifter om, dels är de ovanligare arternas variation och utbredning mycket dåligt känd. Jag hoppas emellertid att detta skall inspirera skånska inventerare att samla mer material så att det så småningom blir möjligt att göra en mer fullständig sammanställning över landskapets arter. Jag lovar att försöka bestämma alla belägg som inlämnas till Skånes Flora!

Den som vill ha mer utförliga beskrivningar till arterna eller tror sig ha hittat arter som inte finns med i denna nyckel hänvisas till Almquist (1963) (flertalet genuint vilda skånska arter), Dahlstedt (1926) (flertalet då kända svenska arter), Hylander (1943) (alla adventiva skogsfibblor) och Ohlsén (1947) (adventiva hagfibblor), de två sista i huvudsak på latin.

När man samlar Hieracier bör man försöka få med minst ett par exemplar av samma art. Plantorna skall samlas med rot så att alla rosettblad säkert kommer med. Man bör undvika att samla exemplar från extremt torra eller gödslade miljöer samt exemplar med endast en blomkorg, då dessa ofta är omöjliga att bestämma.

Flertalet arter blommar i juni-juli men kan blomma om på senhösten. Sådana omblommande exemplar är tyvärr helt obestämbara. Om du hittar en park med "parkhieracier" kan du gärna samla många exemplar då det ofta finns åtskilliga arter på dessa lokaler.

För att kunna använda nyckeln behöver man veta följande: Holkarna och holkskäften är beklädda med \pm talrika mörka glandelhår (i nyckeln kallade **glandler**), enkelhår med \pm lång vit spets (i nyckeln kallade **hår**) samt mycket små trearmade **stjärnhår**. De senare bildar ofta en tät vit filt och kallas då **holkludd** och detta bildar ibland en tjock vit rand längs fjällens kanter. Med **holkfjäll** avses här alltid de mellersta och inre holkfjällen. **Märkena** kan variera i färg från rent gult till nästan svart och detta är ibland till nytta vid bestämningen även om variationen inom arterna är ganska stor och kan påverkas starkt av växtplatsen. Här angivna färger avser torrt och pressat material, som färska är märkena alltid lite ljusare. Med **blad** avses här alltid de mellersta och inre rosettbladen.

Nyckel till artgrupperna

1. Stjälkblad 1-6, åtminstone de nedre tydligt skaftade; övervintrande bladrosett alltid välutvecklad; holkskäft nästan alltid med en del hår eller glandler 2
 - Stjälkblad 4-25, alla eller nästan alla oskaftade, gradvis minskande i storlek uppåt; övervintrande bladrosett saknas oftast men en s. k. falsk bladrosett kan finnas hos många arter; holkskäft hos flertalet arter helt utan hår och glandler 3

2. Stjälkblad 1 (-2), skaftade; utslagna korgar ca 3-4 cm breda; rosettblad med hjärtlik, tvär eller killik bas; blommar vanligen i juni; sällsynta i näringsrik skogsmark och i parker
 - *H. subsect. Sylvaticiformia*, skogsfibblor
 - Stjälkblad (1-) 2-4 (-6), de övre \pm oskaftade; utslagna korgar ca 2,5-3,5 cm breda; rosettblad med killik bas; blommar i juli; allmänna *H. subsect. Vulgatiformia*, hagfibblor

3. Nedre stjälkblad något skaftade, övre oskaftade men ej stjälkomfattande; täml. allmänna främst i norra Skåne *H. sect. Tridentata*, styvfibblor*
 - Alla stjälkblad oskaftade med stjälkomfattande bas; sällsynta på kulturmark (nyligen funna på tre lokaler) *H. sect. Foliosa*

*Observera att jag inkluderar *H. gothicum* och närstående småarter i sect. *Tridentata*. Dessa arter är \pm intermediära mellan grupperna (många stjälkblad, antydning till bladrosett, holkskäft med några hår eller glandler) och har tidigare förts till subsect. *Vulgatiformia*.

Preliminär nyckel till skånska *Hieracium* subsect. *Vulgatiformia* - hagfibblor

1. Holkar med minst lika mycket enkelhår som glandler 2
- Holkar med betydligt mer glandler än hår 3
2. Holkar med betydligt mer hår än glandler 5
- Holkar med ungefär lika mycket hår som glandler 14
3. Holkskaft med ± rikliga glandler 4
- Holkskaft med få-inga glandler 21
4. Holkar och holkskaft med åtminstone få-talrika hår 25
- Holkar och holkskaft helt utan eller med endast något enstaka hår 28
5. Stjälkblad oftast minst 4; holkbass påfallande breda; holkfjäll breda, rikligt stjärnluddiga, grågröna; mindre allmän, vanligast längs kusterna *H. vulgatiforme*
- Stjälkblad vanligen 1-3, sällan 4 och då med smala holkfjäll 6
6. Holkar ± gleshåriga, holkskaft med få hår, lågvuxna och storblommiga arter, mest på klippor 7
- Holkar tätt håriga, holkskaft med ± talrika hår 9
7. Holkfjäll ± korta och trubbiga, tätt stjärnhåriga; märken mycket mörka; endast känd från Kiaby *H. galbanum*
- Holkfjäll längre och spetsigare, märken oftast ljusare 8
8. Blomkorgar påfallande stora med relativt ljusa märken; holkar med enstaka glandler; blad ibland fläckiga; sällsynt på klippor, främst längs kusterna *H. caesium*
- Blomkorgar normalstora med ± mörka märken; holkar helt utan glandler; endast känd från Benestads backar *H. ravusculum*
9. Blad oftast purpurfläckiga; märken mörka; holkar med sparsamt stjärnludd; sällsynt på och V Söderåsen (?) *H. basifolium*
- Blad alltid jämnt färgade (men ofta ± lila); märken oftast smutsgula (undantag *H. caligans*) 10
10. Holkfjäll utan eller med sparsamt stjärnludd 11
- Holkfjäll med ± rikligt stjärnludd, ofta som en vit rand längs kanterna 13
11. Blad äggrunda-brett lansettlika; holkar med ± glesa hår och inga glandler; sällsynt i NO-Skåne *H. impressiforme*
- Blad smalare, lansettlika; holkar tätt håriga och med åtminstone enstaka glandler 12
12. Holkfjäll långspetsade, åtminstone de inre helt utan stjärnhår; stjälkblad oftast 2-4, oftast med syllika vassa flikar, de nedre ofta mörkt lilafärgade; märken smutsgula; allmän *H. pinnatifidum* (se sid. 32)
- Holkfjäll något stjärnhåriga; stjälkblad 1-2; basalblad grovt ± trubbigt tandade, aldrig lila; märken guldgula; uppgiven från Glimåkra och trol. funnen i Bonderup . *H. xanthostylum*

40. Blad hos solöppet växande individ purpurfläckiga; blad fint vasstandade; märken brungula; stjälk påfallande grov och styv; Lunds botaniska trädgård *H. brachythysanum*
 - Blad aldrig purpurfläckiga 41
41. Blad ± spetsiga; märken mycket mörka-svarta; Lunds botaniska trädgård *H. scotostylum*
 - Blad oftast trubbigt avrundade; märken ljusare ± bruna; Sofiero park *H. froederstroemii*
42. Märken rent gula 43
 - Märken mörkare, smutsgula-bruna 44
43. Blad tätt och regelbundet tandade; parker i Helsingborg *H. crebriserratum*
 - Blad oregelbundet fintandade-nästan helbräddade; Snogeholm, Bjärsjöholm och Härslöv
 H. psilurum
44. Blad ± vasst grovtandade; stjälkblad med hjärtlik bas; Ystads sandskog
 H. sandbergianum
 - Blad grunt, vågformigt och trubbigt tandade; stjälkblad med avsmalnande bas; Ystads
 sandskog *H. pulchriceps*
45. Blad fintandade-nästan helbräddade; märken mycket mörka-svarta; vild art; flera lokaler i
 NO-Skåne *H. hjeltii*
 - Blad lansettlika, spetsiga, oftast grovtandade; märken ljusare; vild art; Oppmanna, Fjälkestad
 och Ivö *H. variicolor*

Litteratur

- Almquist, E. 1963: Hieracium i H. Weimarck, *Skånes Flora*, s. 669-688. Lund.
 Dahstedt, H. 1926: Hieracium i C. A. M. Lindman, *Svensk Fanerogamflora 2:a upplagan*, s. 591-
 631. Stockholm.
 Hylander, N. 1943: Die Grassameneinkömmlinge schwedischer Parke mit besonderer
 Berücksichtigung der Hieracia silvaticiformia, *Symbolae Botanicae Upsaliensis 7:1*.
 Ohlsén, R. 1947 (1949): Sveriges adventiva Hieracia vulgatiformia och tridentata, *Arkiv För
 Botanik 33A:13*.

Bidrag till Medlemsbladet

Bidrag till nästa nummer av Medlemsbladet tages tacksamt emot! Detta nummer beräknas komma ut i december 1997. Då behöver jag ditt bidrag senast den sista mars.

ÄLDRE MEDLEMSBLAD

Föreningens medlemmar kan gratis erhålla de tidigare utgivna medlemsblad som finns i lager. För icke medlemmar kostar de 20 kr/styck. Om man inte är medlem och vill ha kvarvarande medlemsblad, får man dem alltså kostnadsfritt genom att bli medlem i föreningen! Dock debiteras portokostnad om medlemsbladen måste skickas till dig.

MEDLEMSKAP I LBF

Det enklaste sättet att bli medlem är att kontakta distributören, tel: 046-222 89 65 eller ordf.: 046-222 89 77 (12 37 55). De träffas oftast också på mötena. Det går även att betala årsavgiften på 100 kronor till postgiro 8 35 22 - 3, Lunds Botaniska Förening. Glöm inte att ange både namn och adress, samt att det gäller ett nytt medlemskap. Vi får varje år några anonyma inbetalningar.

LBF är en ideell förening, med främsta syfte att sprida intresset för botanik och stödda botanisk forskning. Föreningen ordnar föredrag cirka 10 gånger om året, och dessa följs av eftersitsar till självkostnadspris. Föreningen ordnar också exkursioner, dels en- eller tvådagsturer inom Sydsverige, dels längre resor. Flertalet av de senare har gått till Medelhavsområdet. Naturskydd, främst syftande till att skydda hotade skånska växter, ingår också i programmet. Föreningen driver genom särskilda arbetsgrupper inventeringsprojekten Skånes Flora och Blekinge Flora. Även andra floraprojekt stöds, f.n. framför allt Smålands Flora.

Innehåll

Information från Projekt Skånes Flora	1
Inventeringsläger i Lövestad/Fyledalen, 13 - 18 juli 1997	1
Skånes Floras Hotartsregister	2
Cikoria upprop!	2
Skånes Flora, ett urval intressanta växtfynd	3
Vildris, <i>Leersia oryzoides</i> , i Skåne	9
Honungsblomster, <i>Herminium monorchis</i> , i Skåne	13
Anteckningar från Vejbystrand	17
Skånska lånkar	18
Mosippan i Oderljunga	22
Skånes skogs- och hagfibblor (Skånes Flora 25)	27